

ปัจจัยที่มีผลต่อการออมของประชาชนในภาคใต้ของประเทศไทย

จันทนา ศรีอมร

มหาวิทยาลัยรามคำแหง

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการออมของประชาชนในภาคใต้ 14 จังหวัด ได้แก่ กระบี่ ชุมพร ตรัง นครศรีธรรมราช นราธิวาส ปัตตานี พังงา พัทลุง ภูเก็ต ยะลา ระนอง สงขลา สตูล สุราษฎร์ธานี โดยใช้ข้อมูลทุติยภูมิ ระหว่างปี พ.ศ. 2538-2552 ทำการวิเคราะห์ โดยวิธีกำลังสองน้อยที่สุด (Ordinary Least Squares--OLS)

ผลการศึกษาพบว่า ผลกระทบของภาคใต้มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกับปริมาณเงินฝากของประชาชนในภาคใต้ ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานอย่างมีนัยสำคัญด้วยระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99 ในส่วนของอัตราดอกเบี้ยเงินฝากเฉลี่ยของธนาคารพาณิชย์มีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามกับปริมาณเงินฝากของประชาชนในภาคใต้ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐาน เนื่องจากประชาชนจะนำเงินไปฝากไว้กับธนาคารไม่ได้คำนึงถึงผลตอบแทนเป็นหลักแต่คำนึงถึงความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน และประชาชนในภาคใต้ส่วนใหญ่มีรายได้จากภาคเกษตรกรรมเป็นหลัก รายได้ที่ได้นั้นจึงนำไปลงทุนทำการเกษตร โดยการซื้อที่ดิน ตันกล้ายางพาราและตันกล้ำปาล์มน้ำมัน

คำสำคัญ : การออม/ ประชาชนในภาคใต้ของประเทศไทย

Factors Affecting the Savings of Residents in the Southern Part of Thailand

Jantana Sriamorn
Ramkhamhaeng University

Abstract

In this study, the researcher investigated factors affecting the savings of residents in the southern part of the Kingdom of Thailand including 14 provinces of Krabi, Chumphon, Trang, Nakhon Si Thammarat, Narathiwat, Pattani, Phangnga, Phatthalung, Phuket, Yala, Ranong, Songkhla, Satun, Surat Thani. The relevant secondary data collected from the period between 1995 and 2009 and analyzed by applying the ordinary least squares (OLS) method.

The results showed that the value of products from the southern part of Thailand was found to be directly correlated with the amount of deposits of residents in the south. This finding was in consonance with the relevant hypothesis postulated for this investigation at the statistically significant reliability level of 99 percent. The average deposit rate at commercial banks was inversely correlated with the amount of deposits of the residents under study. This finding was incongruent with the relevant hypothesis posited for this inquiry since the residents under study deposit their money with banks without taking into consideration the return. However, they were concerned with safeguarding life and limb and possessions. The major source of income for most of the residents in the south was agricultural in nature. For the most part, therefore, they reinvest their income as agriculturalists by virtue of purchasing new land, rubber tree seedlings and oil palm tree seedlings.

Keywords : Savings, Residents in the Southern Part of Thailand

ความนำ

การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจที่เกิดจากการค้า การลงทุนและการรวมกลุ่มทางธุรกิจนำไปสู่เศรษฐกิจยุคใหม่ที่มีเทคโนโลยีและอาศัยความรู้เป็นฐานในการพัฒนา ทำให้ประเทศไทยต้องเตรียมพร้อมในการสร้างระบบ กลไก และการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้สามารถปรับตัวก้าวสู่เศรษฐกิจยุคใหม่ได้อย่างรวดเร็ว เพื่อเป็นรากฐานที่มั่นคงในการเพิ่มขีดความสามารถ และการแข่งขันของประเทศ แต่ละประเทศต่างต้องการให้ประเทศของตนมีการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ โดยการดำเนินนโยบายเศรษฐกิจต่าง ๆ เพื่อให้เป็นไปตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ คือ ต้องการให้ประชากรของประเทศอยู่ดีกินดี เศรษฐกิจของประเทศมีการเติบโตอย่างมีเสถียรภาพ เงินออมนับเป็นรากฐานที่สำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศและปัจจัยสำคัญในการลงทุนพัฒนาเศรษฐกิจให้มีความยั่งยืน และเติบโตอย่างมีเสถียรภาพ ลดความผันผวนทางเศรษฐกิจ

การออม คือ การเก็บสะสมเงินที่ละเล็กละน้อยให้มากขึ้นเรื่อย ๆ เมื่อเวลาผ่านไป ซึ่งการออมส่วนใหญ่จะอยู่ในรูปของเงินฝากกับธนาคารพาณิชย์ โดยได้รับอัตราดอกเบี้ยเป็นผลตอบแทน เมื่อนำเงินออมกับผลตอบแทนที่ได้รับไปลงทุนในรูปแบบต่าง ๆ ก็จะทำให้เกิดการขยายตัวทางระบบเศรษฐกิจ (กองทุนรวม, 2555, www.thaimutualfund.com) ซึ่งจะเห็นได้ว่า การออมเป็นปัจจัยสำคัญปัจจัยหนึ่งที่จะบ่งบอกถึงความมั่นคงทางเศรษฐกิจ ในช่วงที่ผ่านมาแนวโน้มของการออมโดยภาพรวมลดลงอย่างต่อเนื่อง สาเหตุที่การออมลดลงส่วนหนึ่งมาจากค่าใช้จ่ายในครัวเรือนที่เพิ่มขึ้น ในขณะที่รายได้ของครัวเรือนลดลง จึงทำให้เก็บเงินออมได้น้อยลงและการออมถือได้ว่าเป็นแหล่งระดมเงินทุนที่สำคัญอีกด้วย การที่มีปริมาณเงินออมสูงจะมีการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจขยายตัวอย่างรวดเร็วสามารถนำเงินออมที่มีไปเป็นทุนในการพัฒนาระบบเศรษฐกิจของภูมิภาค สร้างสาธารณูปโภคพื้นฐาน มีการจ้างงานเต็มที่ ประชากรมีรายได้มากขึ้น มีมาตรฐานการดำรงชีวิตที่ดีขึ้นหรือแม้กระทั่งเลือกที่จะสร้างความมั่นคงให้เพิ่มพูนจากเงินออมดังกล่าวได้ นอกจากนี้การมีเงินออมยังช่วยให้ชีวิตมีความมั่นคงมากขึ้น เนื่องจากโลกในปัจจุบันเต็มไปด้วยความเสี่ยง การออมเงินที่เหมาะสมอาจจะไม่มีสูตรสำเร็จตายตัว แต่หลักที่เป็นที่รู้จักกันโดยทั่ว ๆ ไป คือ ทุกคนควรจะออมเงินให้ได้อย่างน้อยร้อยละ 10 ของรายได้รวม (สมาคมกวางแผนการเงินไทย, 2555) ซึ่งในความเป็นจริงคนส่วนใหญ่จะออมเงินได้น้อยกว่านี้ และในทางตรงกันข้ามประเทศที่ไม่มีการส่งเสริมในเรื่องของการออมเงินก็จะทำให้การพัฒนาประเทศทำได้ยากลำบาก การพัฒนาสาธารณูปโภคพื้นฐานจำเป็นต้องพึ่งพาเงินกู้จากต่างประเทศเป็นหลัก ซึ่งเป็นอุปสรรคสำคัญต่อการพัฒนาระบบเศรษฐกิจของประเทศ ในส่วนของบุคคลการออมเงินมีประโยชน์เป็นอย่างมาก ช่วยให้ชีวิตมีทางเลือกที่หลากหลาย ไม่ว่าจะเป็นเลือกที่จะซื้อทรัพย์สินที่มีมูลค่าสูง เช่น บ้าน ที่ดิน และเลือกที่จะจัดหาการศึกษาที่ดีให้แก่บุตรหลาน เป็นต้น การออมเงินจะเริ่มจากวัยที่เพิ่งจบการศึกษาและเริ่มต้นทำงานซึ่งการเริ่มต้นชีวิตการทำงานรายจ่ายค่อนข้างสูง จึงทำให้เงินเหลือเก็บสำหรับการออมจำกัดและเมื่อทำงานนานขึ้นเกิดทักษะความชำนาญในการทำงาน มีความก้าวหน้าในหน้าที่การงาน ได้รับผลตอบแทนที่สูงขึ้นในขณะที่รายจ่ายต่าง ๆ ค่อนข้างคงที่ ความสามารถในการออมน่าจะเพิ่มสูงขึ้น แต่ความเป็นจริงคนในวัยหนุ่มสาวและวัยทำงานส่วนใหญ่อยู่ในวัยก่อร่างสร้างตัว สร้างครอบครัว

ต้องการมีทรัพย์สินที่มีมูลค่า เช่น รถยนต์ คอนโดมิเนียม หรือบ้านเป็นของตัวเอง ในขณะที่ค่าใช้จ่ายในการดำรงชีวิตประจำวันก็ยังคงอยู่เท่าเดิม การจะได้มาซึ่งทรัพย์สินต่าง ๆ เหล่านี้ก็ต้องกู้ยืมจากสถาบันการเงินอันนำมาซึ่งภาระค่าใช้จ่ายที่ต้องผ่อนคืนเงินกู้ดังกล่าวทุกเดือนซึ่งจะส่งผลกระทบต่อความสามารถในการออม ทำให้ปริมาณเงินออมน้อยกว่าที่ควรจะเป็น ถึงแม้ว่าเงินเดือนจะเพิ่มสูงขึ้นก็ตาม

เงินออมเป็นปัจจัยที่กำหนดการลงทุนให้ระบบเศรษฐกิจมีความเจริญเติบโตอย่างมีเสถียรภาพ ลดความผันผวนของระบบเศรษฐกิจของประเทศได้ ฉะนั้นการที่ประเทศจะพัฒนาก้าวหน้าเพียงใดนั้นจึงจำเป็นต้องมีปัจจัยในการขับเคลื่อน ซึ่งปัจจัยนั้นคือ การออม ถ้าพิจารณาการออมเงินแยกเป็นรายประเภทในปัจจุบัน พบว่า ภาครัฐซึ่งประกอบด้วย รัฐบาลและรัฐวิสาหกิจมีส่วนการออมมากที่สุด รองลงมาคือ กลุ่มธุรกิจ และครัวเรือนตามลำดับ เพราะฉะนั้นทั้งภาครัฐและภาคเอกชนควรส่งเสริมการออมให้มากขึ้น จึงจะเห็นได้ว่าเงินออมมีความสำคัญเพราะถือได้ว่าเป็นแหล่งเงินทุนในระบบเศรษฐกิจที่ค่อนข้างจะสำคัญ ซึ่งการศึกษาครั้งนี้ทำการศึกษาเป็นภูมิภาค โดยเลือกศึกษาเฉพาะกรณีของภาคใต้ เนื่องจากประชาชนในภาคใต้มีอาชีพเกษตรกรรมเป็นหลักและรายได้ที่พืชผลทางการเกษตรล้วนแต่เป็นพืชเศรษฐกิจหลักที่สำคัญของประเทศ เช่น ยางพารา ปาล์มน้ำมัน เป็นต้น

ข้อมูลจากธนาคารแห่งประเทศไทย, สำนักงานภาคใต้ (2552) พบว่า ผลิตภัณฑ์ของภาคใต้ (ราคาคงที่ปี พ.ศ. 2541) ปี พ.ศ. 2552 มีมูลค่าเท่ากับ 362,428 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 8.5 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมทั้งประเทศ (GDP) โครงสร้างการผลิตของภาคใต้พึ่งพาภาคเกษตรกรรมเป็นหลัก โดยมีสัดส่วนถึงร้อยละ 34.0 ของ GRP ที่เหลือเป็นมูลค่าการผลิตอุตสาหกรรม มีสัดส่วนร้อยละ 12.4 สาขาการค้าส่งและค้าปลีกมีสัดส่วนร้อยละ 11.9 สาขาการขนส่งสื่อสารมีสัดส่วนร้อยละ 8.4 สาขาการโรงแรมและภัตตาคารมีสัดส่วนร้อยละ 5.1 และสาขาอื่น ๆ มีสัดส่วนร้อยละ 28.2 ประชาชนในภาคใต้มีรายได้เฉลี่ยต่อหัวในปี พ.ศ. 2552 เท่ากับ 95,721 บาทต่อปี ลดลงจากปี พ.ศ. 2551 ซึ่งประชากรในภาคใต้มีรายได้เฉลี่ยต่อหัว 98,743 บาทต่อปีขณะที่รายได้เฉลี่ยต่อหัวของประเทศในปี พ.ศ. 2552 เท่ากับ 135,281 บาทต่อปี ลดลงจากปี พ.ศ. 2551 เท่ากับ 136,511 บาทต่อปี

เกษตรกรรมเป็นภาคการผลิตที่มีความสำคัญของภาคใต้มาโดยตลอด เนื่องจากประชากรส่วนใหญ่ของภาคใต้มีการดำรงชีพที่เกี่ยวข้องอยู่กับภาคการเกษตร ผลผลิตผลการเกษตรที่ผลิตได้ส่วนหนึ่งใช้เป็นอาหารสำหรับเลี้ยงประชากรภายในภาคและประเทศ ส่วนที่เหลือใช้เป็นวัตถุดิบสำหรับอุตสาหกรรมแปรรูปการเกษตร ก่อให้เกิดมูลค่าเพิ่มของผลผลิต (value added) และการจ้างงานแรงงาน ภาวะเศรษฐกิจของภาคใต้โดยรวมขยายตัวตามการอุปโภคบริโภคของภาคเอกชน ซึ่งเป็นแรงขับเคลื่อนที่สำคัญเนื่องจากรายได้ภาคเกษตร การผลิตอุตสาหกรรม และการท่องเที่ยวขยายตัว ขณะเดียวกันการส่งออกและการลงทุนภาคการก่อสร้างเพิ่มขึ้น ทางด้านเงินฝากและเงินสินเชื่อของธนาคารพาณิชย์ขยายตัวดี นอกจากนี้ สินค้าทางการเกษตรยังเป็นสินค้าส่งออกเพิ่มรายได้เงินตราต่างประเทศ และช่วยลดดุลการค้าระหว่างประเทศของประเทศไทยได้อีกทางหนึ่งด้วย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษารายได้ประชาชนในภาคใต้
2. เพื่อศึกษาอัตราผลตอบแทนที่จะได้รับจากการออมเงิน
3. เพื่อศึกษารูปแบบการออมเงินของประชาชนในภาคใต้

กรอบแนวคิดการวิจัย

ทฤษฎีการบริโภค

เคนส์ (อ้างถึงใน มณีรัตน์ ภิญโญภูษากฤษ์ และคณะ, 2553, หน้า 77) ได้อธิบายพฤติกรรม การบริโภคซึ่งมีสาระสำคัญว่า โดยเฉลี่ยแล้วคนเราจะบริโภคเพิ่มขึ้นเมื่อรายได้เพิ่มขึ้น แต่ไม่มากเท่ากับการเพิ่มของรายได้ ดังนั้น เมื่อระดับรายได้สูงขึ้นจะทำให้ช่องว่างระหว่างรายได้กับการบริโภคมีมากขึ้น เนื่องจากครอบครัวมีปัจจัยพื้นฐานสำหรับการดำรงชีวิตเพียงพอแล้ว ดังนั้น จึงสรุปทฤษฎีของเคนส์ได้ ดังนี้

ก. การบริโภคแท้จริงแปรผันไปตามรายได้ที่ใช้จ่ายได้ที่แท้จริง (real disposable income) เมื่อรายได้เพิ่มขึ้น การบริโภคก็จะเพิ่มขึ้น

ข. แนวโน้มส่วนเปลี่ยนแปลงในการบริโภค (marginal propensity to consume) มีค่าน้อยกว่าหนึ่ง ทั้งนี้เนื่องจากการบริโภคจะเพิ่มขึ้นน้อยกว่ารายได้ที่เพิ่มขึ้น

ค. ในขณะที่รายได้เพิ่มขึ้นสัดส่วนของการบริโภคต่อรายได้จะลดลง เมื่อรายได้ที่ใช้จ่ายได้แท้จริงจะเป็นศูนย์ ก็ยังมีการบริโภคอยู่ซึ่งถือว่าเป็นระดับการบริโภคที่จำเป็นต่ำสุดในการดำรงชีวิต สมการแสดงความสัมพันธ์ระหว่างการบริโภคและรายได้

$$C = Ca + bYd$$

โดยกำหนดให้

$$C = \text{รายจ่ายในการบริโภค, } Yd = \text{รายได้ที่ใช้จ่ายได้}$$

$$Ca = \text{รายจ่ายในการบริโภคซึ่งมีได้ขึ้นอยู่กับระดับรายได้}$$

$$b = \text{แนวโน้มส่วนเปลี่ยนแปลงในการบริโภค}$$

สมการการบริโภค คือ

$$C = Ca + bYd$$

สามารถหาสมการการออมได้ดังนี้

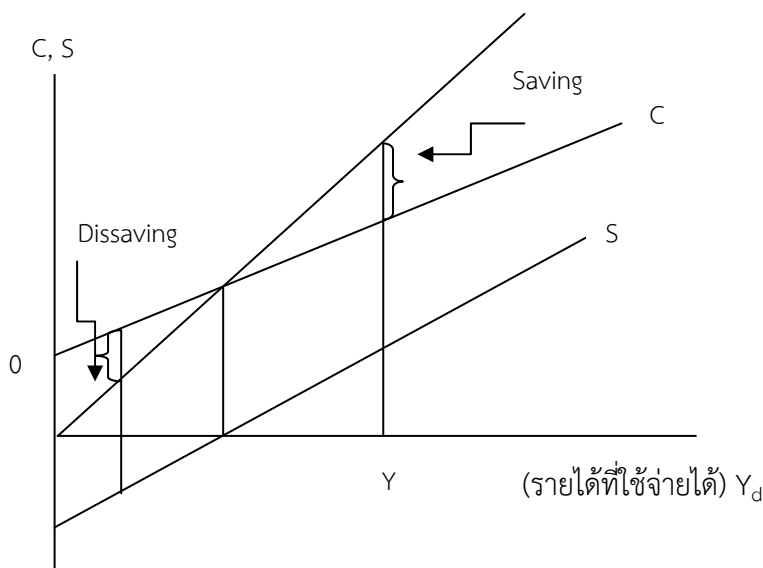
$$Yd = C + S$$

$$S = Yd - C$$

$$= Yd - Ca - bYd$$

$$= -Ca + (1 - b) Yd$$

รายจ่ายในการบริโภคและการออม

ภาพที่ 1 ความสัมพันธ์ระหว่างรายจ่ายในการบริโภคและการออม

ที่มา : หลักเศรษฐศาสตร์มหภาคเบื้องต้น (หน้า 80), โดย มณีรัตน์ ภิณฺญญาฤกษ์ และคณะ, 2553, กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

ทฤษฎีการบริโภคแบบวงจรชีวิต (The Life Cycle Theory of Consumption)

สมมติฐานเรื่องวงจรชีวิตได้รับการพัฒนาขึ้นมาโดยฟรังโก โมดิกลีนิ (Franco Modigliani) อัลเบิร์ต อันโด (Albert Ando) และริชาร์ด บรัมเบิร์ก (Richard Brumberg) ดังคำกล่าวของโมดิกลีนิที่ว่า (อ้างใน Richard T. Froyen, 2001, P.302) ระดับการบริโภคของบุคคลหรือครัวเรือนไม่ได้ขึ้นอยู่กับรายได้ในปัจจุบันเพียงอย่างเดียว แต่ที่สำคัญมากกว่าคือ ขึ้นอยู่กับรายได้ที่คาดคะเนในระยะยาว บุคคลได้รับการสมมติให้วางแผนการใช้จ่ายในการบริโภคตลอดชีวิตโดยพื้นฐานอยู่บนรายได้ที่คาดคะเนตลอดชีวิตของพวกเขา เพื่อให้เห็นความหมายโดยนัยของทฤษฎีนี้ฟังก์ชันการบริโภคอย่างง่ายของทฤษฎีการบริโภคแบบวงจรชีวิต คือ

$$C_t = \frac{1}{T} [Y_t^1 + (Y^{1e} + A_t)]$$

โดยกำหนดให้

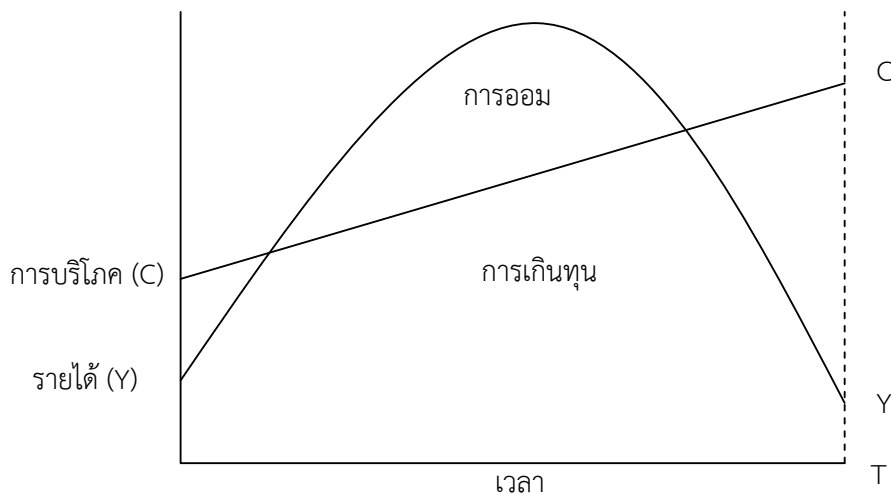
C_t = เป็นการบริโภคในระยะเวลา t สิ่งที่อยู่ในวงเล็บเป็นทรัพย์สินตลอดชีวิตที่คาดคะเนประกอบด้วย

Y_t^1 = รายได้จากแรงงานของบุคคลในระยะเวลาปัจจุบัน (t)

Y^{1e} = รายได้จากแรงงานเฉลี่ยรายปีที่คาดคะเนตลอดอนาคต ($N-1$)

A_t = มูลค่าสินทรัพย์ที่ถือในปัจจุบัน

ซึ่งแสดงว่า การบริโภคขึ้นอยู่กับรายได้ในปัจจุบัน แต่ยังขึ้นอยู่กับรายได้ในอนาคตที่คาดคะเนและทรัพย์สินที่ถืออยู่ในปัจจุบัน ทฤษฎีการบริโภคแบบวงจรชีวิตพยายามอธิบายถึงการพึ่งพิงกันระหว่างการบริโภคกับพฤติกรรมการออมของบุคคลในวงจรชีวิต คนงานหนุ่มสาวที่เข้ามาในกำลังแรงงานมีรายได้ต่ำและมีอัตราการออมต่ำ (อาจจะติดลบ) โดยรายได้จะเพิ่มขึ้นในช่วงวัยกลางคน ขณะเดียวกันอัตราการออมก็เพิ่มขึ้นด้วยและในวัยช่วงวัยเกษียณรายได้จะลดลงและอาจจะเป็นช่วงของการกินทุน (อัตราการออมติดลบ)

ภาพที่ 2 รายได้และการบริโภคตลอดวงจรชีวิต

ที่มา : จาก Macroeconomics Theories & Policies (p. 303), by R. T. Froyen, 2001, Bangkok: Pearson Education Indochina.

ฟังก์ชันการออม

วันรักษ์ มิ่งมณีนาคิน (2555, หน้า 72) ในระบบเศรษฐกิจมีเพียง 2 ภาคเศรษฐกิจ คือ ภาคครัวเรือนและภาคธุรกิจ รายได้พึงใช้จ่าย (DI) เท่ากับรายได้ประชาชาติ (NNP) และนำไปใช้จ่ายเพื่อการบริโภคและเก็บออม นั่นคือ

$$Y_d = C + S$$

$$\text{ฟังก์ชันการออม : } S = f(Y_d)$$

$$\begin{aligned} \text{สมการการออม : } S &= Y_d - C = Y_d - (C_a + bY_d) \\ &= (1 - b)Y_d - C_a \end{aligned}$$

ความสัมพันธ์ระหว่างการออมและรายได้ก็เช่นเดียวกับการบริโภค นั่นคือ ระดับการออมย่อมแปรผันโดยตรงกับระดับรายได้พึงใช้จ่าย

ความโน้มเอียงถัวเฉลี่ยในการออม (average propensity to save, APS)

วันรักษ์ มิ่งมณีนาคิน (2555, หน้า 73) อธิบายว่า ความโน้มเอียงถัวเฉลี่ยในการออม (average propensity to save, APS) คือ อัตราส่วนระหว่างการออม และรายได้พึงใช้จ่าย

$$APS = \text{การออม/รายได้พึงใช้จ่าย} = S/Y_d$$

ความโน้มเอียงถัวเฉลี่ยในการบริโภค (average propensity to consume, APC)

วันรักษ์ มิ่งมณีนาคิน (2555, หน้า 73) อธิบายว่า ความโน้มเอียงถัวเฉลี่ยในการบริโภค (average propensity to consume, APC) คือ อัตราส่วนระหว่างจ่ายเพื่อการบริโภคกับรายได้พึงใช้จ่าย

$$APC = \text{รายจ่ายเพื่อการบริโภค/รายได้พึงใช้จ่าย} = C/Y_d$$

ความโน้มเอียงหน่วยเพิ่มในการออม (marginal propensity to save, MPS)

วันรักษ์ มิ่งมณีนาคิน (2555, หน้า 73) อธิบายว่า ความโน้มเอียงหน่วยเพิ่มในการออม (marginal propensity to save, MPS) คือ การวัดค่าของการออมที่เปลี่ยนแปลงไปสืบเนื่องจากการเปลี่ยนแปลงของรายได้ 1 หน่วย เขียนเป็นสูตรดังนี้

$$MPS = \text{ส่วนเปลี่ยนการออม/ส่วนเปลี่ยนรายได้พึงใช้จ่าย} = \frac{\Delta S}{\Delta Y}$$

ความโน้มเอียงหน่วยเพิ่มในการบริโภค (marginal propensity to consume, MPC)

วันรักษ์ มิ่งมณีนาคิน (2555, หน้า 73) อธิบายว่า ความโน้มเอียงหน่วยเพิ่มในการบริโภค (marginal propensity to consume, MPC) คือ การวัดค่าของการบริโภคที่เปลี่ยนแปลงไปสืบเนื่องจากการเปลี่ยนแปลงของรายได้ 1 หน่วย เขียนเป็นสูตรดังนี้

$$MPC = \text{ส่วนเปลี่ยนรายจ่ายเพื่อการบริโภค/ส่วนเปลี่ยนรายได้พึงใช้จ่าย} = \frac{\Delta S}{\Delta Y}$$

ทฤษฎีอัตราดอกเบี้ย

ตามทฤษฎีอัตราดอกเบี้ยของ Keynes (อ้างถึงใน ประพันธ์ เศรษฐนันท์, 2545, หน้า 205) ปริมาณเงินไม่ได้แปรผันไปตามการเปลี่ยนแปลงของอัตราดอกเบี้ยสำหรับอุปสงค์ต่อเงิน (demand for money) ในทฤษฎี Keynes ขึ้นอยู่กับความประสงค์ของประชาชนเป็นสำคัญคือ การถือเงินของประชาชนจะต้องได้รับประโยชน์ การถือเงินของประชาชนมีต้นทุนทางเศรษฐศาสตร์ ซึ่งเรียกว่า ค่าเสียโอกาส เนื่องจากเงินเป็นสินทรัพย์ซึ่งไม่มีอัตราผลตอบแทนเป็นอัตราดอกเบี้ย เพราะฉะนั้นการที่ประชาชนต้องการถือเงินมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับอัตราผลตอบแทนของทรัพย์สินทางการเงินอื่น ๆ ถ้าอัตราผลตอบแทนของทรัพย์สินทางการเงินอื่น ๆ ลดลง อุปสงค์ต่อเงินจะต้องมีปริมาณเพิ่มขึ้นตรงกันข้าม ถ้าอัตราผลตอบแทนของสินทรัพย์ทางการเงินอื่น ๆ เพิ่มขึ้น อุปสงค์ต่อเงินจะต้องมีปริมาณลดลง

สมมติฐานของการศึกษา

1. อัตราการเพิ่มของผลิตภัณฑ์มวลรวมของภาคใต้ (GRP) มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกับการออมของประชาชนในภาคใต้ (S)
2. อัตราดอกเบี้ยเงินฝากเฉลี่ยรายปีของธนาคารพาณิชย์ (R) มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกับการออมของประชาชนในภาคใต้ (S)

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้จะวิเคราะห์ปัจจัยที่กำหนดการออมของประชาชนในภาคใต้ 14 จังหวัด ได้แก่ กระบี่ ชุมพร ตรัง นครศรีธรรมราช นราธิวาส ปัตตานี พังงา พัทลุง ภูเก็ต ยะลา ระนอง สงขลา สตูล สุราษฎร์ธานี โดยใช้ปริมาณเงินฝากธนาคารพาณิชย์เป็นตัวแทนเงินออมของประชาชนในภาคใต้ การศึกษาค้นคว้านี้ใช้ข้อมูลเป็นรายปีเป็นระยะเวลา 15 ปี ระหว่างปี พ.ศ. 2538-2552

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ข้อมูลที่นำมาศึกษาเป็นข้อมูลทุติยภูมิ (secondary data) ที่เก็บรวบรวมจากหน่วยงานต่าง ๆ ได้แก่ ผลิตภัณฑ์มวลรวมภาคใต้ ปริมาณเงินฝากของธนาคารพาณิชย์ในภาคใต้ อัตราดอกเบี้ยเงินฝากเฉลี่ยรายปีของธนาคารพาณิชย์จากธนาคารแห่งประเทศไทย ใช้ข้อมูลทุติยภูมิรายปี ระหว่างปี พ.ศ. 2538-2552 รวม 15 ปี

ปี พ.ศ.	เงินฝากของธนาคารพาณิชย์ ในภาคใต้ (ล้านบาท)	ผลิตภัณฑ์มวลรวมของ ภาคใต้ (ล้านบาท)	อัตราดอกเบี้ยเฉลี่ย เงินฝากของธนาคาร- พาณิชย์ (ร้อยละ)
2538	183,725.2	386,069.0	5.00
2539	203,221.6	417,952.0	5.00
2540	216,174.7	424,106.0	5.00
2541	230,525.0	466,168.0	4.50
2542	232,643.6	418,661.0	3.00
2543	249,133.2	450,183.0	2.50
2544	259,227.8	456,432.0	1.75
2445	263,632.4	514,690.0	1.50
2546	284,420.0	573,583.0	0.75
2547	317,314.0	650,465.0	0.75
2548	341,267.0	706,399.0	3.00
2549	370,312.0	811,515.0	4.25
2550	393,449.0	850,022.0	0.75
2551	428,498.0	910,459.0	0.75
2552	434,219.0	867,004.0	0.50

ที่มา : รายงานเศรษฐกิจและการเงินภาคใต้, โดย สำนักงานภาคใต้, ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2552, สงขลา: ผู้แต่ง

การวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาการออมของประชาชนในภาคใต้ของประเทศไทย ดำเนินการโดยนำปัจจัยต่าง ๆ มาสร้างแบบจำลองอธิบายถึงความสัมพันธ์ของตัวแปรอิสระกับตัวแปรตาม ในสมการและประมาณค่าสัมประสิทธิ์ของตัวแปรจากแบบจำลองโดยวิธีทางเศรษฐมิติในรูปแบบสมการถดถอยเชิงซ้อน (multiple regression) ด้วยวิธีกำลังสองน้อยที่สุด (Ordinary Least Squared Method--OLS)

ผลการวิจัย

สมการถดถอยเชิงซ้อนของการออมของประชาชนในภาคใต้ของประเทศไทยมีดังนี้

$$S = 102306.3 + 0.354179GRP - 9838.708R \\ (7.3848)^{***} \quad (-1.9301)^*$$

R Squared = 0.9040

Durbin-Watson Test (D.W.) = 1.9745

Adjusted R Squared = 0.8880

F statistic = 56.50931

หมายเหตุ : ค่าในวงเล็บ คือ ค่า t statistic

*มีนัยสำคัญทางสถิติ ณ ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 90

***มีนัยสำคัญทางสถิติ ณ ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99

จากการศึกษาแบบจำลองการออมของประชาชนในภาคใต้ของประเทศไทย พบว่า ผลสัมฤทธิ์มวลรวมของภาคใต้ อัตราดอกเบี้ยเงินฝากเฉลี่ยรายปีของธนาคารพาณิชย์ สามารถอธิบายการเปลี่ยนแปลงของการออมของประชาชนในภาคใต้ของประเทศไทยได้ร้อยละ 90.40 ค่าสัมประสิทธิ์ของการตัดสินใจ (adjusted R-Squared) เท่ากับร้อยละ 90.40 โดยที่ค่า F-statistic เท่ากับ 56.50 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ณ ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99 เมื่อพิจารณาเครื่องหมายของค่าสัมประสิทธิ์พบว่า ผลสัมฤทธิ์มวลรวมของภาคใต้มีทิศทางการเปลี่ยนแปลงเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ เมื่อพิจารณาปัญหา Autocorrelation ทดสอบโดยค่า Durbin-Watson มีค่าเท่ากับ 1.9745 ซึ่งอยู่ในช่วงไม่เกิดปัญหา Autocorrelation

ผลการประมาณค่าทางสถิติของตัวแปรต่าง ๆ แบบจำลองการออมของประชาชนในภาคใต้ของประเทศไทย มีดังนี้

1) ผลสัมฤทธิ์มวลรวมของภาคใต้มีความสัมพันธ์กับจำนวนปริมาณการออมของประชาชนในภาคใต้ในทิศทางเดียวกัน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ณ ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99

2) อัตราดอกเบี้ยเงินฝากเฉลี่ยรายปีของธนาคารพาณิชย์มีความสัมพันธ์กับจำนวนปริมาณการออมของประชาชนในภาคใต้ในทิศทางตรงกันข้ามซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ เพราะการที่ประชาชนนำเงินไปฝากไว้กับธนาคารไม่ได้คำนึงถึงผลตอบแทนทางการเงินอย่างเดียว แต่ประชาชนเป็นห่วงถึงความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาพบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการออมของประชาชนในภาคใต้ ในช่วงปี พ.ศ. 2538-2552 สามารถนำมาเป็นแนวทางในการวางรากฐานของการออมเงินของประชาชนให้เพิ่มขึ้นในอนาคตได้และยังสามารถเพิ่มช่องทางในการระดมเงินทุนในการพัฒนาระบบเศรษฐกิจของประเทศโดยไม่ต้องพึ่งพาเงินทุนจากต่างประเทศ ปริมาณเงินฝากจะเพิ่มขึ้นได้นั้นทั้งหน่วยงานของภาครัฐและภาคเอกชนจะต้อง

ช่วยกันหามาตรการสร้างรายได้และส่งเสริมให้ประชาชนเล็งเห็นถึงความสำคัญของการฝากเงินและทำให้ประชาชนเกิดความรู้สึกถึงความมั่นคงในความปลอดภัยในชีวิตมากขึ้น โดยการใช้มาตรการต่าง ๆ ดังนี้

1. นโยบายการเพิ่มรายได้ให้เกษตรกร โดยการให้ความรู้แก่เกษตรกรในการทำการเพาะปลูกเพื่อลดต้นทุนในการผลิตและเพิ่มผลผลิต ส่งเสริมให้เกษตรกรใช้ปุ๋ยผสมและปุ๋ยอินทรีย์ที่ผลิตได้ในท้องถิ่นและสร้างเสถียรภาพด้านราคาและกลไกตลาดให้มีประสิทธิภาพ ลดการแทรกแซงของภาครัฐ ลดการเอารัดเอาเปรียบจากพ่อค้าคนกลางโดยการกตราคาพืชผลทางการเกษตร ซึ่งรัฐบาลควรจะต้องดูแลเรื่องระดับราคาสินค้าเกษตรกรรม เพราะประชาชนส่วนใหญ่ของประเทศประกอบอาชีพเกษตรกรรม

2. นโยบายโดยทั่ว ๆ ไปของการส่งเสริมการฝากเงินของประชาชน คือ รมรณรงค์ให้ประชาชนเปลี่ยนพฤติกรรมการใช้จ่ายฟุ่มเฟือยหันมาสร้างนิสัยการใช้จ่ายอย่างประหยัด ลดการบริโภคสินค้าที่ไม่จำเป็นและหันมาออมเงินไว้ใช้ในยามฉุกเฉินและไว้ใช้สำหรับอนาคต และส่งเสริมให้ธนาคารขยายสาขาของธนาคารให้เข้าถึงประชาชนทุกพื้นที่ เพื่ออำนวยความสะดวกในการเดินทางให้กับประชาชน และมีเจ้าหน้าที่ให้บริการความรู้ความเข้าใจกับประชาชนในด้านต่าง ๆ ทางการเงิน

3. ใช้นโยบายอัตราดอกเบี้ย ทำให้อัตราดอกเบี้ยเงินฝากเปลี่ยนแปลงตามอัตราดอกเบี้ยนโยบาย ถ้าต้องการให้เงินฝากของประชาชนเพิ่มขึ้นรัฐบาลควรปรับอัตราดอกเบี้ยนโยบายให้สูงขึ้นเพื่อเป็นการระดมเงินออม และรัฐบาลควรจัดตั้งหน่วยงานให้ความรู้แก่ประชาชนในเรื่องของการฝากเงินในรูปแบบต่าง ๆ และผลตอบแทนทางการเงินที่ประชาชนจะได้รับ

เอกสารอ้างอิง

- กมลทิพย์ แซ่หลี่. (2545). *ปัจจัยที่กำหนดการออมส่วนบุคคลในประเทศไทย*. วิทยานิพนธ์เศรษฐศาสตร์มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- กฤตยา ตติรังสรรค์สุข. (2554). *เศรษฐศาสตร์มหภาคเบื้องต้น*. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- กองทุนรวม. (2555). *การออมกับการลงทุน*. ค้นเมื่อ 3 มีนาคม 2555, จาก <http://www.thaimutualfund.com>
- ธนาคารแห่งประเทศไทย. (2554). *อัตราดอกเบี้ยเงินฝากในตลาดเงินของธนาคารพาณิชย์*. ค้นเมื่อ 10 ตุลาคม 2554, จาก <http://www.bot.or.th/>
- ธนาคารแห่งประเทศไทย, สำนักงานภาคใต้. (2548). *รายงานภาวะหนี้ครัวเรือนและผลสำรวจทัศนคติต่อการก่อหนี้และการออมของครัวเรือนในภาคใต้*. สงขลา : ผู้แต่ง.
- ธนาคารแห่งประเทศไทย, สำนักงานภาคใต้. (2552). *รายงานเศรษฐกิจและการเงินภาคใต้*. สงขลา: ผู้แต่ง.
- ประพันธ์ เสวตนันท์. (2545). *เศรษฐศาสตร์มหภาค*. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พรรณะ พึ่งแก้ว. (2545). *การพยากรณ์ช่องว่างการออมและการลงทุนในประเทศไทย*. วิทยานิพนธ์เศรษฐศาสตร์มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- มะลิวัลย์ แก้วแสน. (2551). *ปัจจัยที่กำหนดการออมของครัวเรือนในประเทศไทย*. วิทยานิพนธ์เศรษฐศาสตร์มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- มนีรัตน์ ภิญโญภาสฤกษ์ และคณะ. (2553). *หลักเศรษฐศาสตร์มหภาคเบื้องต้น*. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- วันรักษ์ มิ่งมณีนาคิน. (2555). *หลักเศรษฐศาสตร์มหภาค*. (พิมพ์ครั้งที่ 15, แก้ไขปรับปรุง). กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สมาคมนักวางแผนการเงินไทย. (2555). *สร้างรากฐานความมั่งคั่งด้วยการออม*. ค้นเมื่อ 3 มีนาคม 2555, จาก <http://www.tfpa.or.th/>
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2554). *รายงานรายได้เฉลี่ยต่อหัวของประชากรจำแนกตามภาค*. ค้นเมื่อ 2 ตุลาคม 2554, จาก <http://service.nso.go.th>
- อรรสา สงสมพันธ์. (2544). *ปัจจัยที่กำหนดการออมภายในประเทศ*. วิทยานิพนธ์เศรษฐศาสตร์มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- อรอุมา หนูช่วย. (2553). *การวิเคราะห์ปริมาณเงินฝากของประชากรในจังหวัดสุราษฎร์ธานี*. วิทยานิพนธ์เศรษฐศาสตร์มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- Froyen, R. T. (2001). *Macroeconomic Theories & Policies*. (จิราภรณ์ ขาวงษ์, ผู้แปล). Bangkok: Pearson Education Indochina.